UNITATEA INTERNĂ A SPAȚIALITĂȚII JURIDICE

Alina NEGRU

Unitatea internă a spațialității juridice se asigură prin faptul că într-un stat poate exista doar un singur sistem juridic, un sistem de drept unic. Unitatea spațialității juridice e determinată de *supremația* Constituției.

Supremația este calitatea specifică a Constituției, datorită căreia aceasta se situează în vârful piramidei instituțiilor politico-juridice dintr-o societate organizată în stat. Constituția este şi sursa tuturor reglementărilor interne ale statului în domeniile: economic, politic, social şi juridic. Supremația Constituției nu este o categorie strict juridică, ci una politico-juridică, o noțiune complexă care cuprinde trăsături şi elemente politice şi juridice, situate pe o poziție superioară, în întregul sistem de drept al țării [1, p.90].

Din punct de vedere material, Constituția este supremă în sistemul juridic al statului, deoarece:

- legitimează puterea, organizând şi orientând voințele şi acțiunile individuale sau colective în crearea voinței de stat;
- conferă guvernanților autoritate, îndreptând deciziile luate şi garantând aplicarea acestora;
- determină funcțiile şi atribuțiile ce revin autorităților publice;
- consacră drepturile, libertățile şi îndatoririle fundamentale, conduce şi dirijează raporturile dintre cetățeni, dintre autorități, dintre autoritățile publice şi cetățeni;
- indică sensul şi scopul activității statale, valorile politice, ideologice şi morale sub al căror semn este organizat şi funcționează sistemul politic;
- reprezintă temeiul şi garanția esențială a ordinii de drept;
- este reperul necesar aprecierii validității tuturor actelor şi faptelor juridice etc.

Toate elementele menționate converg spre concluzia ce denotă supremația materială a Constituției, în sensul că ea este cea care stabileşte şi organizează competențele [3, p.273]. La cele spuse, alăturăm şi remarca făcută de autorul rus I.D. Levin, care scria că unitatea puterii statale se manifestă prin faptul că: a) Competența cumulativă a organelor statului cuprinde toate atribuțiile necesare pentru realizarea funcțiilor statului; b) organele diferite, ce fac parte din acest sistem, nu pot prescrie unora şi aceloraşi subiecți, în unele şi aceleaşi circumstanțe, reguli de comportamenent ce se exclud reciproc [5, p.64].

Cazurile de existență şi acțiune în limitele unuia şi aceluiaşi stat, a sistemelor de drept paralel (Quebec în Canada, Taiwan în China, Scoția din Marea Britanie ş.a.) sunt excepții de la regula generală. Ele sunt condiționate de specificul dezvoltării istorice şi de structura de stat a diferitelor țări şi doar confirma regula generală şi tendința de orientare internațională pentru triumful tezei: „*un stat – un singur sistem de drept*”.

Un alt factor obligatoriu, care asigură unitatea internă a spațialității juridice, îl constituie unitatea reglementării normativ-juridice a problemelor economice. Nu e posibilă o spațialitate juridică unitară fără o *spațialitate economică unitară*. Constituția Republicii Moldova (alin. (1) art.126) prevede expres: „Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietate privată şi pe proprietate publică, antrenate în concurență liberă". Pentru constituirea unui spațiu economic unitar, statul trebuie să asigure:

a) reglementarea activității economice şi administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;

b) libertatea comerțului şi activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară şi valutară;

d) stimularea cercetărilor ştiințifice;

e) explorarea rațională a pământului şi a resurselor naturale, în concordanță cu interesele naționale;

f) refacerea şi protecția mediului înconjurător, precum şi menținerea echilibrului ecologic;

g) sporirea numărului de locuri de muncă, crearea condițiilor pentru creşterea calității vieții;

h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice şi juridice, inclusiv străine (alin. (2) art. 126 al Constituției RM).

Unitatea spațiului economic al statului se asigură, de asemenea, prin sistemul financiar-creditar, sistemul fiscal, sistemul vamal etc.

Constatăm cu regret faptul că, în condițiile RM, din cauza separatismului din stânga Nistrului, impus de forțele proimperiale ruse nu există nici unitatea spațiului politic, nici unitatea spațiului economic. O problemă aparte şi extrem de controversată este şi problema *unității ideologice* a statului. Constituția RM consfințeşte *principiul pluralismului politic* (art.5). Pluralismul politic este un sistem politic în cadrul căruia puterea se exercită prin organizații social-politice şi alte formațiuni obşteşti care cooperează şi se echilibrează unele pe atele, se realizează compromisurile politice. Pluralismul politic nu este, pur şi simplu, o pluralitate de grupuri organizate, ci o *suveranitate divizată*, admițând principiul separării puterilor în stat [4, p.188].

E semnificativă şi prevederea alin. (2) art. 5 al Constituției noastre: „Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului". Această prevedere constituțională are menirea de a garanta democrația. Interzicerea instituirii unei ideologii ca ideologie oficială a statului e chemată de a garanta suplimentar realizarea principiului pluralismului politic şi ideologic.

Instituirea unei ideologii unice şi oficiale a statului poate degenera foarte uşor la instituirea unui regim dictatorial sau totalitar. ,,Este ştiut, de exemplu, faptul că în condiţiile regimului totalitar «conştiinţa juridică a întregului popor» se folosea pentru justificarea samovolniciei şi a violării dreptului. Ca urmare, conştiinţa juridică se forma cu ajutorul măsurilor de constrângere. Aceasta era şi firesc, deoarece nu se admitea interpretarea dreptului, realităţii juridice în ansamblu în dauna «adevărului absolut» promovat de «forţa conducătoare şi îndrumătoare» [2, p.81].

Vorbind de *unitatea ideologică a statului* nu avem în vedere negarea pluralismului politic. Se consideră un lucru firesc ca oricărui cetăţean să-i fie garantată libertatea gândirii, a opiniei şi libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Acestea însă nu pot fi absolutizate. Nu întâmplător Constituţia stabileşte, de asemenea, că ,,sunt interzise şi pedepsite prin lege contestarea şi defăimarea statutului şi a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură naţională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violenţă publică, precum şi alte manifestări ce atentează la regimul constituţional" (alin. (9) art.32 al Constituţiei RM).

Referinţe:

1. ARSENIE, Al., BARBĂLAT, P., CREANGĂ, I., COTOROBAI, M., GURIN, C., NEGRU, B., SUSARENCO, Gh. *Constituţa Republicii Moldova. Comentată articol cu articol,* vol. 1, t.1, *Principii generale.* Chişinău: Civitas, 2000.
2. NEGRU, B., NEGRU, Al. Domeniul şi limitele acţiunii dreptului. În: *Administrarea Publică,* 2008, nr.3-4, p.81.
3. Deleanu, I. *Drept constituţional şi instituţii politice.* I, Bucureşti, 1995, vol.
4. *Dicţionar politic. Instituţiile democraţiei şi cultura civică,* ed. a II-a, revăzută şi adăugită. Bucureşti: Şansa, SRL, 1996, p.188.
5. ЛЕВИН, И.Д. *Суверанитет.* Москва, 1948, с.64.